

4) Αωορηφν

**Συνέντευξη του Νίκου Χριστοδουλάκη
στην ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
και στον Σπύρο Στάμου**

E1: Τα λογιστικά «τρυκ» ή αν προτιμάτε το πιο εύηχο, η ευελιξία στην εφαρμογή λογιστικών κανόνων και αρχών προκειμένου να εμφανιστεί μία οικονομία ότι επιτυγχάνει τους στόχους της Συνθήκης του Μάαστριχτ και ακολούθως του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης της ΕΕ ιδιαίτερα για το δημοσιονομικό έλλειμμα και το χρέος, δεν είναι ελληνική ευρεσιτεχνία. Ποιες χώρες-μέλη άνοιξαν αυτό το δρόμο;

A1: Όταν το 1992 διαμορφώθηκαν τα κριτήρια του Μάαστριχτ για την ΟΝΕ, ένα από αυτά ήταν και το έλλειμμα να μην ξεπερνά το 3% του ΑΕΠ κάθε χρόνο. Η δημοσιονομική διάρθρωση όμως των κρατών-μελών ήταν πολύ διαφορετική. Στο Βέλγιο και τη Γερμανία, για παράδειγμα, ο κεντρικός προϋπολογισμός είναι μικρός σε σύγκριση με τις περιφέρειες, ενώ στη Γαλλία, την Πορτογαλία και την Ελλάδα ισχύει το αντίστροφο. Για να γίνουν συγκρίσιμα τα ελλείμματα επινοήθηκε η έννοια της Γενικής Κυβέρνησης, που περιλαμβάνει όχι μόνο τον Προϋπολογισμό του Κράτους αλλά και τους Δήμους, τα Ασφαλιστικά Ταμεία, τα Πανεπιστήμια κλπ. Πολλοί από τους οργανισμούς αυτούς έχουν διαφορετικά λογιστικά συστήματα από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, και μερικοί δεν συντάσσουν καν ισολογισμό. Η συμμετοχή τους λοιπόν στο έλλειμμα υπολογίζεται συχνά με έμμεσο τρόπο, με δειγματοληψίες, με απλούς λογιστικούς κανόνες και με εκτιμήσεις.

Ένα άλλο πρόβλημα υπήρχε με τις χώρες συνοχής, όπως η Ελλάδα, οι οποίες έπαιρναν κοινοτικά χρήματα για να κάνουν υποδομές, αλλά έπρεπε να βάζουν από μόνες τους άλλα τόσα, την λεγόμενη «εθνική συμμετοχή». Αν αυτή μετρούσε στο έλλειμμα, τότε οι χώρες αυτές για να μπουνέ στην ΟΝΕ έπρεπε να αρνηθούν το ΚΠΣ για να μην ξεφύγουν ψηλά οι δαπάνες. Ακόμα και αν τα κατάφερναν, θα έμπαιναν στο Ευρώ φτωχές και στάσιμες. Για να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα, η Eurostat δίνει το δικαίωμα να καταγραφεί η «εθνική συμμετοχή» ως αύξηση κεφαλαίου στα χρηματοδοτούμενα έργα και να μην φανεί στο έλλειμμα, παρά μόνο στο χρέος.

Όπως βλέπετε οι λογιστικοί κανόνες δεν είναι ούτε «τρυκ» ούτε αδιαφανείς, αλλά απαραίτητα εργαλεία να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των ευρωπαϊκών οικονομιών για την σύγκλιση στο κοινό νόμισμα.

E2: Μπορείτε να μας πείτε για τις κυριότερες ευρεσιτεχνίες, τις «τεχνικές» που χρησιμοποιήθηκαν και από ποιες χώρες;

A2: Το κυριότερο ζήτημα είναι η επιλογή του χρόνου καταγραφής μιας δαπάνης ή μιας εισπραξης εσόδων. Η μία δυνατότητα είναι καταγραφή την ημέρα πραγματοποίησης της συναλλαγής και αυτό μας οδηγεί στο λεγόμενο «ταμειακό» έλλειμμα κάθε χρονιάς. Η άλλη δυνατότητα είναι να καταγράφονται στον χρόνο που αντιστοιχεί όχι στην συναλλαγή, αλλά στην οικονομική δραστηριότητα. Αν δηλαδή έγινε ένας δρόμος το 2002, αλλά πληρώθηκε το 2004, η δαπάνη να περνά στο έλλειμμα του 2002. Αυτή είναι η λεγόμενη «εθνικολογιστική» μέθοδος, που ακολουθούσαμε εμείς, όπως και όλες οι άλλες χώρες. Εμείς δημοσιεύαμε και τα δύο ελλείμματα και το ταμειακό και το εθνικολογιστικό, που ήταν και το σωστό για να συγκρινόμαστε με τις άλλες χώρες.

Κανείς ποτέ δεν αμφισβήτησε το ταμειακό έλλειμμα, γι' αυτό και με τη δήθεν «απογραφή» δεν προέκυψε ότι πρέπει να πληρώσουμε ούτε ένα ευρώ παραπάνω. Όλα ήταν καταγεγραμμένα, διαφανή και πληρωμένα. Γι' αυτό η κοινή γνώμη απορεί πώς είναι δυνατόν να λες ότι τα προηγούμενα χρόνια τα ελλείμματα ήταν διπλάσια, αλλά δεν χρειάζεται να πληρωθεί ένα ευρώ παραπάνω γιατί όλα ήταν τακτοποιημένα; Η ΝΔ απλούστατα κατέργησε το εθνικολογιστικό έλλειμμα και χρησιμοποιεί το ταμειακό, το οποίο είναι μεγαλύτερο και έτσι δημιουργεί απατηλές εντυπώσεις, ότι τάχα φέρνει διαφάνεια.

Για κακή της τύχη, ο ΟΟΣΑ δημοσίευσε τον Οκτώβριο μία Στατιστική Έκθεση για όλα τα κράτη και τα συμβουλεύει να ακολουθούν την εθνικολογιστική μέθοδο γιατί είναι συνεπέστερη και μας δίνει στοιχεία συγκρίσιμα με άλλες οικονομίες.

Ε3: Ο σημερινός υπουργός Οικονομίας κ. Γ. Αλογοσκούφης παραδέχεται ότι και άλλες χώρες-μέλη χρησιμοποίησαν λογιστικά «τρυκ» σας καταλογίζει όμως ότι εσείς το παρακάνετε. Βρήκατε, λέει μία μικρή βιοτεχνία και την κάνετε μεγάλη βιομηχανία.

Α3: Όπως και σε άλλες χώρες, έτσι και στην Ελλάδα το σύστημα καταγραφής ήθελε βελτίωση γιατί είχε αρκετές αδυναμίες. Ένα σημαντικό βήμα είχε γίνει το 2002, που είχαν προσαρμοστεί τα ελλείμματα και το χρέος σε συνεργασία με τη Eurostat. Απέμενε να βρεθεί λύση στις αμυντικές δαπάνες και στα πλεονάσματα των Ταμείων. Εάν εφαρμοζόταν ο κοινός κανόνας που ισχύει για όλα τα κράτη, θα είχαμε μία μικρή αύξηση των ελλειμμάτων, αλλά δεν θα φτάναμε ποτέ στην υπέρβαση του 3% που έκανε η ΝΔ ανατρέποντας όλους τους ισχύοντες κανόνες και ταυτίζοντας αυθαίρετα το ταμειακό με το εθνικολογιστικό έλλειμμα. Αν γίνει η ίδια ανατροπή και σε άλλες χώρες της ΕΕ τότε θα δημιουργηθεί μία δραματική εικόνα για πολλές χώρες.

Φυσικά η ΝΔ έχει δικαίωμα να ανατρέψει τους κανόνες, αλλά εφεξής όχι αναδρομικά. Ακόμα και η κυβέρνηση Μπαρόζο στην Πορτογαλία, όταν έκανε την δική της απογραφή άλλαξε μία χρονιά, αλλά σεβάστηκε το παρελθόν. Μετά βέβαια όταν είδε την ύφεση, την ανεργία και την υπανάπτυξη που προκλήθηκε μετάνιωσε και γι' αυτή την περιορισμένη αναθεώρηση, αλλά ήταν πια αργά.

Μακάρι να διαψευστώ, αλλά πολύ φοβάμαι ότι η κυβέρνηση κάνοντας την Ελλάδα πρότυπο αποφυγής, έδωσε το δικαίωμα σε ορισμένους να επαναξιολογήσουν μονομερώς και αυθαίρετα ακόμα και την ένταξη μας στην ΟΝΕ. Να ισχυριστούν ότι η Ελλάδα δεν μπήκε με το σπαθί της, αλλά δήθεν μετρήθηκε πλάγιους τρόπους και να στιγματίσουν έτσι το διεθνές κύρος, την αξιοπιστία και το όνομα της χώρας μας. Αν παρ'έλπιδα γίνει κάτι τέτοιο θα είναι σαν να έχουν πέσει πάνω μας δέκα Μακεδονικά. Εστω και τώρα κάνω έκκληση στην κυβέρνηση να κινητοποιηθεί, να θέσει το συμφέρον της Ελλάδας πάνω από την αντίθεση της στο ΠΑΣΟΚ και να υπερασπιστεί τους κανόνες, τις πολιτικές και τις επιδόσεις με τις οποίες μπήκαμε στην ΟΝΕ. Να πάψει να δίνει δικαιώματα απομόνωσης και μεροληπτικής μεταχείρισης της ελληνικής οικονομίας και μάλιστα αναδρομικά. Αν κάποιοι φονταμενταλιστές θέλουν να επανεξετάσουν τα κριτήρια της ΟΝΕ ας τολμήσουν να το κάνουν για όλες τις χώρες και τότε θα δουν ότι η Ελλάδα τα πήγε πολύ καλύτερα από αρκετές.

Ε4: Αντί της ευελιξίας στην εφαρμογή των λογιστικών κανόνων που ακολούθησε η ΕΕ δεν νομίζετε ότι θα ήταν προτιμότερη η ευελιξία του άκαμπτου και αυστηρού Συμφώνου Σταθερότητας το οποίο θα μπορούσε να αλλάξει; Έτσι, το οποίο υπερβάλλον έλλειμμα θα κατεγράφετο θα ελέγχετο για ποιο λόγο δημιουργήθηκε τόσο από την Βουλή όσο και από τα όργανα της ΕΕ και τελικά θα δικαιολογείτο ή όχι.

A4: Το Σύμφωνο Σταθερότητας είναι ήδη αρκετά ευέλικτο με τους λογιστικούς κανόνες που έχει και γίνεται ακόμα πιο ελαστικό όταν μία οικονομία είναι σε ύφεση. Δυστυχώς η κυβέρνηση της ΝΔ με την υιοθέτηση του ταμειακού τρόπου, απεμπόλησε πλέον κάθε δυνατότητα ευέλικτης εφαρμογής του Συμφώνου.

Προσωπικά είχα υποστηρίξει κάθε περαιτέρω ευελιξία του Συμφώνου, μόνο όμως όσο αφορά το έλλειμμα. Είχαμε συμφωνήσει το 2003 με προτάσεις για να μην περνούν στο έλλειμμα δαπάνες επενδύσεων, χρηματοδοτήσεις για την έρευνα κλπ. Σε αυτή την κατεύθυνση ευελιξίας λέμε «ναί».

Δεν πρέπει όμως σε καμμία περίπτωση να δεχτούμε να φύγει το κριτήριο για το έλλειμμα και να έρθει για το χρέος, διότι τότε θα παγιδευτούμε σε μία διαρκή ύφεση.

E5: Ας δεχτούμε την απογραφή και τα αποτελέσματα της ως τετελεσμένο γεγονός. Ποια οικονομική πολιτική θα πρέπει να ακολουθήσει τώρα η Κυβέρνηση κατά την γνώμή σας;

A5: Εμείς δεν θα δεχτούμε ότι έγινε πραγματική απογραφή. Εάν ήθελε η ΝΔ θα μπορούσε να είχε οργανώσει μία αμοιβαία αποδεκτή διαδικασία παράδοσης – παραλαβής με την εποπτεία της Τράπεζας Ελλάδος, την συμμετοχή διεθνών οργανισμών, έμπειρων λογιστικών γραφείων και με την παρουσία των στελεχών της προηγούμενης κυβέρνησης. Τα αποτελέσματα θα έπρεπε να παρουσιαστούν αμέσως στη Βουλή, να συζητηθούν δημόσια και αναλυτικά. Τώρα ουδείς γνωρίζει τίποτα και απλώς επισείεται η αλληλογραφία με τη Eurostat ως απόδειξη αξιοπιστίας. Όπως έχει δηλώσει όμως η ίδια η Κομισιόν, η Eurostat δεν πιστοποιεί την εγκυρότητα των στοιχείων, αλλά μόνο την προέλευσή τους. Κάνει verification, αλλά όχι validation. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι όταν η ΝΔ, ανέτρεψε το εθνολογιστικό έλλειμμα και εισήγαγε το ταμειακό, η Eurostat το δέχθηκε αφού φυσικά ήταν αληθινό και διαφανές, δεν έκανε όμως καμμία αξιολόγηση για την ορθότητα της αντικατάστασης. Το αντίθετο μάλιστα! Υπενθύμισε γραπτά από τον Μάιο 2004, ότι η σωστή μέθοδος ήταν η εθνολογιστική που εφαρμόζαμε, ήθελε όμως βελτιώσεις και σε αυτό συμφωνώ. Η σκηνοθεσία της απογραφής είχε ένα βαθύ πολιτικό μήνυμα. Αν τα ελλείμματα που τώρα λανσάρει η ΝΔ ήταν αυτά που πραγματικά έπρεπε να υπολογίζονται τα προηγούμενα χρόνια, τότε η Ελλάδα θα ήταν υποχρεωμένη να είχε κάνει μεγάλες περικοπές. Είτε στις αμυντικές δαπάνες, είτε στην Ολυμπιάδα, είτε στην κοινωνική πολιτική που ήταν και οι μεγάλες κατηγορίες δαπανών. Μόνο έτσι θα «έβγαινε» με τα σημερινά δικά της κριτήρια ο Προϋπολογισμός, και νομίζω ότι αυτό αποκαλύπτει περισσότερο την βαθύτερη φιλοσοφία της.

Ο δημοσιονομικός φανατισμός της να παρουσιάσει δήθεν εκρηκτικά ελλείμματα, θα είχε οδηγήσει αν κυβερνούσε τα προηγούμενα χρόνια, σε μία Ελλάδα με λιγότερες υποδομές, λιγότερη κοινωνική ασφάλεια και λιγότερη μέριμνα για την άμυνα της χώρας.

E6: Ο κ. Αλογοσκούφης μιλώντας την περασμένη Δευτέρα στο συνέδριο του Ελληνοαμερικανικού Επιμελητηρίου έκανε λόγο για πολλά και δύσκολα οικονομικά προβλήματα. Πιστεύετε ότι τα προβλήματα αυτά ή τα προβλήματα της οικονομικής πολιτικής μπορεί να οδηγήσουν ακόμη και σε εκλογές την ερχόμενη άνοιξη με αφορμή την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας;

A6: Σήμερα υπάρχει κίνδυνος την θέση της οικονομικής πολιτικής να καταλάβει μία προσπάθεια αναδρομικής απαξίωσης της ελληνικής οικονομίας με κύρια εργαλεία την λεγόμενη «απογραφή» και την αποδόμηση βασικών μεταρρυθμίσεων που είχαν σχεδιαστεί και υλοποιηθεί τα προηγούμενα έτη. Αναφέρω για παράδειγμα, την **εγκατάλειψη** του Προγράμματος Αποκρατικοποιήσεων 2004, το **πάγωμα** του νέου Αναπτυξιακού Νόμου και του θεσμικού πλαισίου για τα Συγχρηματοδοτούμενα Έργα, καθώς και των φορολογικών κινήτρων για την προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων.

Η εναλλακτική πρόταση είναι **ανάπτυξη με οικονομική συνοχή**: Αφότου η Ελλάδα ξεπέρασε την στασιμότητα της προηγούμενης δεκαετίας, εδραιώνοντας μια μακρά περίοδο ανάπτυξης και σύγκλισης, πρέπει τώρα να περάσει σε μια πιο δημοκρατική, ανοιχτή και συμμετοχική οργάνωση της οικονομίας, με λιγότερες ανισότητες και περισσότερες ευκαιρίες. Από τις δυνατότητες που έχει ο νέος αγρότης και την επιβίωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, έως την δημοκρατία των μετόχων μιας εταιρείας και την εξάλειψη μονοπωλιακών πρακτικών, από παντού έρχεται η απαίτηση για περισσότερη οικονομική δημοκρατία και συνοχή.

Η «**οικονομική συνοχή**» στοχεύει πάνω από όλα να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες προσέλασης και συμμετοχής στην απασχόληση, την επιχειρηματικότητα, την κοινωνική εργασία και την δημιουργία για όλους ανάλογα με τις γνώσεις του και τις ικανότητές του. Δίνει μεγάλη σημασία στην **εκπαίδευση**, στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, σε μια πιο ανταγωνιστική λειτουργία των αγορών, στην μείωση της γραφειοκρατίας και στην εξάλειψη των συντεχνιακών προνομίων που συνθλίβουν την δημιουργικότητα, την άμιλλα και την πρωτοβουλία. Η «οικονομική συνοχή» προϋποθέτει και ένα ισχυρό κίνημα διάσωσης και προστασίας του **περιβάλλοντος**, απλούστατα γιατί η καταστροφή του στερεί τα δικαιώματα ευημερίας και από την σύγχρονη και από τις μέλλουσες γενιές.

E7: *Με ποια κριτήρια και ποια προοπτική θα πρέπει, κατά τη γνώμη σας, να διαμορφωθεί η πρόταση του ΠΑΣΟΚ για Πρόεδρο της Δημοκρατίας; Θα πρέπει να προταθεί ένα πρόσωπο προερχόμενο από την παράταξή σας, από τον χώρο του κυβερνώντος κόμματος ή από την αριστερά;*

A7: Μετά τις εξελίξεις στο Μακεδονικό, βλέπουμε όλοι τον κίνδυνο η Ελλάδα να φύγει από το ευρωπαϊκό προσκήνιο και να περιέλθει ξανά σε μία κατάσταση «βαλκανικής εμπλοκής». Η αδράνεια που έδειξε η ΝΔ στο Κυπριακό, η εξαπάτησή της από την Τουρκία, το απροετοίμαστο βέτο για τη Ναυτιλία, η απαξίωση της ελληνικής οικονομίας και η απουσία της χώρας από το παγκόσμιο γίνεσθαι ξαναφέρνουν τις μνήμες της προηγούμενης δεκαετίας, όπου κυριαρχούσε ο απομονωτισμός και η αίσθηση ότι όλοι συνωμοτούν εναντίον μας. Η Ελλάδα χρειάζεται επείγοντως να ξαναβρεί την εθνική της αυτοπεποίθηση, με μία ισχυρή οικονομία και συνοχή στο εσωτερικό και με δημιουργική πολιτική στο εξωτερικό. Να είναι δυναμικά παρούσα και όχι μελοδραματικά απύσχα από τις διεθνείς εξελίξεις.

Αυτή η ανάγκη που γίνεται κάθε μέρα και οξύτερη πιστεύω ότι θα διαμορφώσει και τα κορυφαία κριτήρια για την επιλογή Προέδρου Δημοκρατίας. Οι εξελίξεις επιβάλλουν Πρόεδρο εξωτερικού και όχι εσωτερικής πολιτικής κατανάλωσης.

Τώρα το ποιος θα επιλεγεί με τα κριτήρια αυτά, είναι θέμα των κομμάτων.